

«ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ»

και μια μεγάλη δύναμη που αλλάζει και συντονίζεται

Για όσους παρακολουθούμε τις εξελίξεις στα θέματα του περιβάλλοντος, -τα οποία είναι αλήθεια κυριαρχούνται, αν δε πούμε ότι μονοπωλούνται, από την συζήτηση και το ενδιαφέρον γύρω από τις κλιματικές αλλαγές-, για όλους εμάς λοιπόν, το κεφάλαιο "ΗΠΑ" είναι από αυτά που συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον στην προσπάθεια αντιμετώπισης της "Κλιματικής Κρίσης". Γιατί νομίζω ότι για να συνεννοούμαστε καλύτερα και να δίνουμε το στίγμα της πραγματικότητας θα ήταν καλύτερο να αλλάξουμε τον όρο και αντί για 'Κλιματικές Αλλαγές', να μιλάμε για 'Κλιματική Κρίση'.

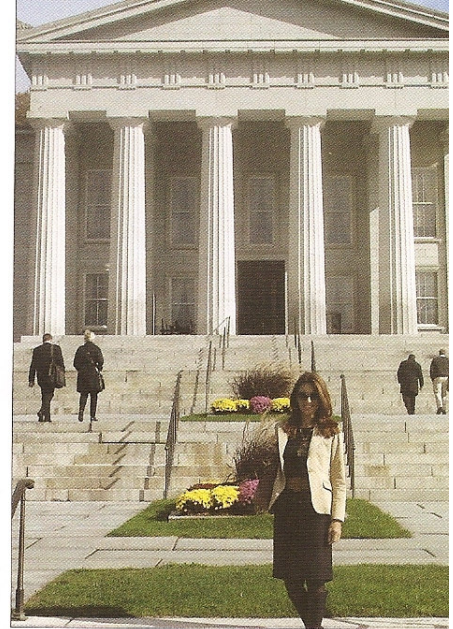
Οι ΗΠΑ λοιπόν έμειναν μακριά από τη συμφωνία για το πρωτόκολλο του Κιότο, που κατά κύριο λόγο ενεργοποιήθηκε και υλοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση, και εξαιτίας αυτής της απόστασης τους, συγκέντρωσαν τα βλέμματα του πλανήτη, μαζί με πολλά επικριτικά σχόλια για περιβαλλοντική αναληψία στο βωμό της οικονομίας, της βιομηχανίας, του κεφαλαίου, κλπ κλπ... Και βεβαίως κάτι τέτοιο είναι αναμενόμενο όταν μιλάμε για την μέχρι πρότινος χώρα με τις μεγαλύτερες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα σε απόλυτα νούμερα, και πολύ περισσότερο, για τη χώρα με τις μεγαλύτερες, -και με διαφορά- κατά κεφαλήν εκπομπές ανά κάτοικο. Οπότε η απουσία των ΗΠΑ από μια κοινή, παγκόσμια πολιτική αντιμετώπισης της κλιματικής κρίσης, αποκτούσε και έναν χαρακτήρα ηθικής μομφής από τον υπόλοιπο ανεπτυγμένο και αναπτυσσόμενο κόσμο.

Ο Πρόεδρος Ομπάμα άλλαξε το σκηνικό. Από την προεκλογική του εκστρατεία ακόμα, δήλωνε αλλαγή πλεύσης για τη χώρα σε περίπτωση εκλογής του, αλλά και αμέσως μετά την εκλογή του προχώρησε σε κινήσεις που δήλωναν το ενδιαφέρον και τις επιλογές του. Από τον ορισμό του νομπελίστα Steven Chu στο τιμόνι του Υπουργείου Ενέργειας, ως κίνηση που σηματοδοτούσε την κρισιμότητα του τομέα και την ανάγκη να ηγηθεί σε αυτόν ένας βαθύς γνώστης του αντικειμένου, έως τις εξαγγελίες για χρηματοδότηση της πράσινης ενέργειας με μερικά δις δολάρια, αλλά και μικρότερες, με ισχυρή ωστόσο σημειολογία κινήσεις, όπως η εξαγγελία για αλλαγή του στόλου αυτοκινήτων του Λευκού Οίκου με ηλεκτρικά.

Τα δεδομένα αλλάζουν λοιπόν και ελπίδες καλλιεργούνται ενόψει της Συνόδου της Κοπεγχάγης, όπου θα πρέπει να ληφθούν γενναίες αποφάσεις για την επίτευξη μιας παγκόσμιας συμφωνίας μετά το 2012 και το πέρας ισχύος του Πρωτοκόλλου του Κιότο. Φτάνει, στο μεταξύ, να μην αλλάξει πορεία και τακτική και η ίδια η ΕΕ, γιατί τελευταία και με δεδομένη την οικονομική κρίση, εκφράστηκαν και τέτοιες ανησυχίες.

Η σημαντικότερη όμως αλλαγή στο σκηνικό είναι η στροφή των ΗΠΑ και το γεγονός ότι μπήκε στο τραπέζι των συζητήσεων με σκοπό την ουσιαστική και όχι την προσχηματική συμμετοχή. Μάλιστα αυτές τις συζητήσεις δε τις επιζητά μόνο σε επίπεδο κορυφής, αλλά σε όλα τα επίπεδα. Μέσα σε μια τέτοια Ομάδα ενημέρωσης και ανταλλαγής απόψεων γύρω από το θέμα είχα την τύχη να προσκληθώ κι εγώ στις αρχές του Οκτωβρίου, σε ένα πράσινο οδοιπορικό σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης και χάραξης πολιτικής στις ΗΠΑ. Έτσι, μέσω του Υπουργείου Εξωτερικών της χώρας (State Department) προσκληθήκαμε μια ομάδα δέκα ευρωπαίων, ο καθένας κι από μια διαφορετική χώρα της ΕΕ, με κοινό χαρακτηριστικό των συμμετεχόντων το ενδιαφέρον για το περιβάλλον και την ενέργεια και τη συμμετοχή του καθενός, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, στη χάραξη πολιτικής για το περιβάλλον στη χώρα του. Σκοπός ήταν η ενημέρωση αυτής της μικρής, αντιπροσωπευτικής ομάδας για τις πολιτικές και τις πρακτικές των ΗΠΑ αυτή τη στιγμή, αλλά και η ανταλλαγή απόψεων με βάση τις εμπειρίες που ο κάθε συμμετέχων κουβαλούσε από τη χώρα του.

Είναι δύσκολο να συμπυκνωθεί μέσα σε λίγες γραμμές το πλήθος των πληροφοριών που μπορούσε κανείς να πάρει μέσα από δυο εβδομάδες συναντήσεων που διαδέχονταν η μία την άλλη κάθε μία ώρα σε ένα γεμάτο πρόγραμμα. Συναντήσεις με κυβερνητικούς, αυτοδιοικητικούς, πανεπιστημιακούς, παρά-γοντες της αγοράς, από τη μια μεριά της χώρας στην άλλη, από το κέντρο της κρατικής μηχανής, την Ουάσιγκτον, ως το μικρό, γοητευτικό, εξοχικό αλλά και πρωτοπόρο Burlington, ως το βιομηχανικό Pittsburg με την 'ρετσίνα' της γκρίζας πρωτεύουσας του άνθρακα και του χάλυβα και τέλος, επιστροφή στις Βρυξέλλες για μια συνάντηση με τους αξιωματούχους των Βρυξελλών και μια σύγκριση της αμερικανικής με την ευρωπαϊκή εμπειρία.

Οδοιπορικό λοιπόν σε μια χώρα που αλλάζει και συντονίζεται....

Αν προσπαθούσα να σταχυολογήσω μερικά μόνο από τα ενδιαφέροντα του οδοιπορικού, θα στεκόμουν στα παρακάτω:

Ο Πρόεδρος Ομπάμα θέλει να ηγηθεί της προσπάθειας στη Σύνοδο της Κοπεγχάγης. Κι αυτό, ακόμα και ως δήλωση και ως πρόθεση είναι μια μεγάλη αλλαγή.

Στα πλαίσια αυτής της δέσμευσης κατατέθηκε από τον Φεβρουάριο του 2008 το νομοθετικό πακέτο για τις κλιματικές αλλαγές, το οποίο αυτή τη στιγμή, έχοντας περάσει από την Βουλή των Αντιπροσώπων, βρίσκεται στη Γερουσία για επεξεργασία και έγκριση. Αν προλάβει να εγκριθεί μέχρι την Σύνοδο της Κοπεγχάγης, θα λύνει τα χέρια του Ομπάμα στις δεσμεύσεις και στις συμφωνίες που θα επιδιωχθούν στην Κοπεγχάγη.

Σε διαφορετική περίπτωση, που όμως είναι και η πιθανότερη, θα πρέπει τις δεσμεύσεις της Κοπεγχάγης ο Πρόεδρος των ΗΠΑ να τις φέρει και να τις περάσει νομοθετικά και στη χώρα του, σε ένα πολιτειακό σύστημα όπου ο κάθε γερουσιαστής κρατάει την ανεξαρτησία της φωνής του και συχνά τις αποστάσεις του και από το κόμμα αλλά και από τις επιλογές του Προέδρου. Οπότε, τότε, ίσως η πορεία προς τις παγκόσμιες δεσμεύσεις για την κλιματική αλλαγή να έχει περαιτέρω εμπόδια να ξεπεράσει στις αίθουσες του Αμερικανικού Κογκρέσου.

Ωστόσο οι γραφειοκράτες του Κογκρέσου φαίνονται πεπεισμένοι ότι η Κλιματική αλλαγή απαιτεί άμεσες γενναίες δράσεις και δεσμεύσεις. Κάποιοι πολιτικοί είναι αυτοί που προβάλλουν ακόμα αντιρρήσεις, αρνούμενοι να δουν βέβαια το ρεύμα της κοινής γνώμης που τάσσεται πλειοψηφικά και σε ποσοστά από 55 ως 80% υπέρ της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής.

Ωστόσο είναι βασικό να δει κανείς ότι ήδη μερικά ζητήματα στη χώρα, όχι μόνο γίνονται "Τάση" αλλά αποκτούν πλέον τα χαρακτηριστικά "Κινήματος", όπως για παράδειγμα το θέμα των Πράσινων Κτιρίων (Green Building), με διαφόρων ειδών πιστοποιήσεις που διαδίδονται ήδη γρήγορα, όπως το Energy Star, το LEED με τις πολλές διαβαθμίσεις του και άλλα.

Το κίνητρο των περιβαλλοντικών δράσεων και το κέντρο βάρους των στόχων φαίνεται να είναι κυρίως οικονομικό και περιγράφεται χαρακτηριστικά από τη φράση «Money to be made or money to be saved».

- Ένα παράδειγμα αυτής της αντίληψης είναι το ότι μεγαλύτερη έμφαση έχει δοθεί ως τώρα σε πρακτικές εξοικονόμησης ενέργειας, όπως τα Πράσινα Κτήρια που αναφέραμε παραπάνω και λιγότερο στις νέες μορφές παραγωγής ενέργειας που μέχρι πρόσφατα ήταν κοστοβόρες. (Αν και πλέον γίνεται στροφή και στις νέες μορφές παραγωγής ενέργειας με εντυπωσιακά αυξανόμενους ρυθμούς μάλιστα, αν κρίνουμε από την εγκατάσταση αιολικής ισχύος, που μέσα σε ένα μόλις χρόνο, το 2008, εκτίναξαν τις ΗΠΑ στην παγκόσμια πρώτη θέση εγκατεστημένης αιολικής ισχύος. Και έπονται κίνητρα και δράσεις για την οικιακή χρήση μικρής κλίμακας στην οποία δίνουν μεγάλη έμφαση, και στον τομέα των αιολικών και των φωτοβολταϊκών).
- Η ένα δεύτερο παράδειγμα της αντίληψης περί του οικονομικού οφέλους, το ότι ως κύριο επιχείρημα για επενδύσεις και κινητροδότηση επενδύσεων προβάλλονται οι πράσινες θέσεις εργασίας, κάτι που το ακούει από όλους, παντού. Όλα φαίνονται να έχουν την οικονομική διάσταση του κόστους-οφέλους, κάτι το οποίο όμως μοιάζει να έχει αποκτήσει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και υπόσταση τόσο, ώστε να αποτελεί ένα από τα βασικότερα επιχειρήματα για γοργά βήματα προς τις πράσινες πολιτικές.

Έτσι λοιπόν, τη διάδοση της πράσινης αντίληψης την είδαμε

- Στο υψηλότερο πολιτικό επίπεδο, ως προεδρική επιλογή,
- στο κυβερνητικό επίπεδο των γραφειοκρατών, οι οποίοι την έχουν βάλει σε πρώτη προτεραιότητα (μαζί με το άλλο μεγάλο μείζον θέμα της Υγείας στις ΗΠΑ), προσπαθώντας να προωθήσουν τα σχετικά νομοθετικά πακέτα.
- στην ατζέντα των διπλωματών, αφού στο State Department υπάρχει ειδική Γραμματεία που χειρίζεται τα Διεθνή περιβαλλοντικά ζητήματα.
- στους πανεπιστημιακούς και τους ερευνητές, που συνεργάζονται και ενεργοποιούν τις καινοτόμες δυνάμεις της αγοράς,
- σε επίπεδο πολιτείας, όπου μια μικρή, φιλελεύθερη και προοδευτική Πολιτεία όπως αυτή του Vermont μπορεί να κάνει πολύ σημαντικά βήματα στον τομέα της εξοικονόμησης ενέργειας πρωτοπορώντας ως Πολιτεία.
- ή ακόμα, σε επίπεδο πόλης και δημοτικής αρχής, όπως στην πόλη του Pittsburg που όραμά της έχει να μεταμορφωθεί από την μολυσμένη πόλη του παρελθόντος στην καθαρή πράσινη πόλη του μέλλοντος, αλλά και σε μια από τις 25 πλιακές πόλεις των ΗΠΑ. Άλλωστε η πρωτοπορία και η αριστεία ταιριάζει στη αμερικάνικη κουλτούρα και έτσι η πόλη καμαρώνει για τις πρωτιές της, όπως για παράδειγμα τον τίτλο της πόλης της πρωτοπορίας στον τομέα των πράσινων κτηρίων στα τελευταία 15 χρόνια. Και είναι επίσης εντυπωσιακό να βλέπει κανείς τη γρήγορη διάδοση της πράσινης ιδέας σε αυτή την πόλη, η οποία γι αυτό και επιλέχθηκε να φιλοξενήσει την τελευταία Σύνοδο των G-20, στο Συνεδριακό Κέντρο που ήταν το πρώτο παγκοσμίως με τη ενεργειακή πιστοποίηση Gold LEED. Όπου γυρνά κανείς το βλέμμα του στο κέντρο της πόλης, βλέπει διαφημίσεις για πράσινες τεχνολογίες και πρακτικές, ακόμα και διαφήμιση για Πράσινη χρήση του άνθρακα, πολλές μικρές

διαφημιστικές ανεμογεννήτριες στους πιο κεντρικούς δρόμους της πόλης για την εξοικείωση του κόσμου με τις νέες τεχνολογίες ή ακόμα ακόμα κι ένα τεράστιο πανό στο κτήριο της Ομοσπονδίας εργατών χάλυβα που δηλώνει «**Jobs, Green Jobs, Good Jobs**». Αλλά και στην τηλεόραση, διαφημίσεις από τις μεγαλύτερες πετρελαϊκές εταιρίες που δηλώνουν την πρόθεση να εξερευνήσουν το πράσινο ενεργειακό δυναμικό της χώρας,

Η απαίτηση για πράσινη ανάπτυξη μοιάζει να ξεκινάει από κάτω προς το πάνω, με πιέσεις από τους πολίτες και τους επιστήμονες προς τους πολιτικούς. Κι αυτό είναι πολύ καθοριστικό σε μια χώρα που ως τώρα είχε άφθονη και φθηνή ενέργεια, οπότε και όλο της το μοντέλο ανάπτυξης υπήρξε σπάταλο σε όλα τα επίπεδα και οι συνθήκες των πολιτών της οι πιο ενεργοβόρες στον πλανήτη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το άπλωμα της οικιστικής ανάπτυξης σε τεράστιες εκτάσεις, με αποτέλεσμα την χρήση μεγάλων ενεργοβόρων αυτοκινήτων για την κάλυψη πολύ μεγάλων αποστάσεων για καθημερινές μετακινήσεις από το σπίτι στη δουλειά, την σχεδόν ανύπαρκτη υποδομή Μέσων Μαζικής Μεταφοράς με πιο εντυπωσιακή την έλλειψη σιδηροδρόμων κλπ. Η ακόμα η άφθονη παραγωγή ηλεκτρισμού από τεράστια κοιτάσματα φθηνού άνθρακα. Σήμερα όλα αυτά, τα μοντέλα οικιστικής ανάπτυξης, μεταφορών, παραγωγής ηλεκτρισμού κλπ, μπαίνουν σε μια καινούρια βάση και οι ΗΠΑ φλερτάρουν πλέον με ιδέες που εφαρμόζονται εδώ και δεκαετίες στην Ευρώπη, όπως τα σύγχρονα δίκτυα σιδηροδρόμων και γενικότερα την ενίσχυση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, τους πιο συγκεντρωμένους αστικούς ιστούς, τα μικρότερα αυτοκίνητα. Η ακόμα αλλαγές στις στρατηγικές επιλογές ηλεκτροπαραγωγής, όπως για παράδειγμα η ακύρωση 100 μονάδων άνθρακα που είχαν προγραμματισθεί, εξαιτίας της κλιματικής επιβάρυνσης και του ρίσκου για το κόστος του άνθρακα, ενώ από την άλλη μεριά επανέρχεται στη συζήτηση η πυρηνική ενέργεια με φόντο τις κλιματικές αλλαγές.

12 μέρες συζητήσεων γύρω από την Πράσινη Ενέργεια στην μετά-άνθρακα εποχή, δε χωράνε σίγουρα σε δυο-τρεις σελίδες, ωστόσο ένα είναι βέβαιο : Η Πράσινη Ανάπτυξη εισβάλλει με πολύ δυναμικό τρόπο στην τεράστια αυτή χώρα που λέγεται ΗΠΑ. Και μάλιστα ξεκινάει με δυναμική από κάτω προς τα πάνω. Όταν κινητοποιηθεί αυτός ο οικονομικός γίγαντας αποφασιστικά προς αυτή την κατεύθυνση, η επόμενη μέρα θα είναι διαφορετική όχι μόνο για τις ίδιες τις ΗΠΑ, αλλά για όλο τον κόσμο. Ίσως αυτό να προδιαγραφεί στις αποφάσεις που θα ληφθούν και στις Συμφωνίες που θα υπογραφούν στην Κοπεγχάγη.

Ένα είναι σίγουρο. Ότι τα πράγματα αλλάζουν με γοργούς ρυθμούς. Και πιο βασικό από όλα ίσως, αλλάζουν οι νοοτροπίες. Όλα τα άλλα ακολουθούν....

Ίσως τελικά μετά τη Σύνοδο της Κοπεγχάγης, η παγκόσμια κοινότητα να μπορεί να μιλά για την Κλιματική Κρίση με αισιοδοξία και χαμόγελο. Ας το ελπίσουμε....

Και ως χώρα, ας το προσπαθήσουμε, με όποιο μερίδιο και όποια φωνή μας αντιστοιχεί στην κρίσιμη αυτή παγκόσμια Σύνοδο....